

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remittering av betänkandena SOU 2012:77 En tydligare organisation för Säkerhetspolisen och SOU 2012:78 En sammanhållen svensk polis – följdändringar i författning

Statskontoret tillstyrker att Säkerhetspolisen ombildas till en fristående myndighet på det sätt som Polisorganisationskommittén föreslår.

Statskontoret har inga synpunkter på de författningsförslag Polisorganisationskommittén lämnar som en följd av kommitténs tidigare förslag att Polisens nuvarande 23 myndigheter ska ersättas av en sammanhållen organisation, Polismyndigheten.

En tydligare organisation för Säkerhetspolisen, SOU 2012:77

7 Säkerhetspolisen ombildas till en fristående myndighet

Polisorganisationskommittén föreslog redan i sitt huvudbetänkande En sammanhållen svensk polis (SOU 2012:13) att Säkerhetspolisen ska ombildas till en från den övriga Polisen fristående myndighet. Statskontoret konstaterar att denna reform i stort leder till ett resultat som påminner om hur Polisen i praktiken fungerar i dag. I och med omorganisationen av Polisen till en sammanhållen myndighet är det dock viktigt att tydliggöra ansvarsuppdelningen mellan ledningen för Säkerhetspolisen och ledningen för den så kallade öppna polisen. Det är inte rimligt att rikspolischefen i den kommande enrådighetsmyndigheten Polismyndigheten ges det yttersta ansvaret även för den verksamhet som bedrivs inom Säkerhetspolisen.

Ledningsform för den nya myndigheten

Kommittén föreslår att Säkerhetspolisen ska vara en enrådighetsmyndighet och ledas av en myndighetschef. Liksom vad gäller ledningen för Polismyndigheten finns det skäl som talar både för att välja ledningsformen enrådighetsmyndighet och ledningsformen styrelsemyndighet. Det främsta skälet för att välja ledningsformen styrelsemyndighet är att denna kan bidra till en

bred kunskapsbas och flera olika perspektiv vid beslutsfattandet, vilket kan vara särskilt viktigt i en så känslig verksamhet som Säkerhetspolisens. Statskontoret delar dock kommitténs slutsats att en enrådighetsmyndighet med ett insynsråd är den mest lämpliga ledningsformen för den nya myndigheten. Genom att välja ledningsformen enrådighetsmyndighet med insynsråd tillgodoses regeringens behov av en stark och direkt styrning, samtidigt som möjligheterna till medborgerlig insyn säkerställs.

Statskontoret har tidigare haft Polisorganisationskommitténs uppdrag att kartlägga och analysera Polisens förtroendemannaorganisation. En iakttagelse från detta arbete är att flera representanter i Rikspolisstyrelsens styrelse angav att det var svårt att i praktiken utöva den demokratiska tillsynen över Säkerhetspolisen.¹ Huvudorsaken till detta var att verksamheten kringgärdas av sekretess. Sannolikt tydliggörs ansvaret för den demokratiska insynen när det nya insynsrådet enbart ska följa Säkerhetspolisens verksamhet, till skillnad från i dag när Rikspolisstyrelsens styrelse har formellt mandat att vara ett besluts- och kontrollorgan för hela polisorganisationen. Det är dock viktigt att för tilltänkta ledamöter i insynsrådet poängtera att arbetet inte kan bedrivas på annat sätt än genom att ta del av verksamheten och hemliga uppgifter på plats hos myndigheten.

Lika viktigt är det arbetsformerna i insynsrådet möjliggör för en reell demokratisk insyn – vilket är nödvändigt i den verksamhet som Säkerhetspolisen bedriver. Erfarenheten visar att ett insynsråd ofta blir beroende av vilken roll myndighetschefen tillåter rådet att spela. För att säkerställa insynen bör rådet ges möjlighet att träffas relativt frekvent och under ordnade former, till exempel med fastslagna dagordningar.

Anställningar

Polisorganisationskommittén anser att enbart säkerhetspolischefen ska anställas av regeringen. Kommittén anför att enligt 23 § myndighetsförordningen (2007:515) ska myndighetschefen anställas av regeringen, medan annan personal anställs av myndigheten. Kommittén anses att regeringens förvaltningspolitiska ställningstagandena inte ger någon möjlighet för att även den ställföreträdande säkerhetspolischefen ska tillsättas av regeringen. Statskontoret anser dock å sin sida att i Säkerhetspolisens unika verksamhet – att ansvara för att skydda rikets säkerhet och det svenska statsskicket mot brottsliga angrepp – finns det starka skäl för att regeringen har inflytande över vem som leder verksamheten även om den ordinarie myndighetschefen inte är tillgänglig. Enligt Statskontorets uppfattning kan det lösas på olika sätt. Det kan till exempel ske genom att det vid Säkerhetspolisen ska finna

---

¹ Se Statskontorets rapport Polisens förtroendemannaorganisation, 2011:12.

en överdirektör, som enligt myndighetsförordningen ska anställas av regeringen. Överdirektören är automatiskt myndighetschefens ställföreträdare. Det kan också ske genom att regeringen tillkännager att det i det specifika fallet avseende Säkerhetsfallet finns tillräckliga skäl för att frångå de förvaltningspolitiska utgångspunkterna och i instruktionen för Säkerhetspolisen ange att den ställföreträdande säkerhetspolischefen ska utses av regeringen.

Samverkan och samarbete

Statskontoret bedömer att i och med att Säkerhetspolisen ombildas till en fristående myndighet finns det skäl, bland annat utifrån verksamhetens effektivitet och rättssäkerhetsaspekter, att på sikt göra en översyn av gränssnittet mellan myndigheten och försvarsunderrättelsemyndigheterna.

8 Konsekvenser av kommitténs förslag

Kommittén bedömer att om Säkerhetspolisen blir en fristående myndighet krävs bland annat viss arbetsrättslig kompetens och kompetens avseende upphandling. Kommittén har dock inte bedömt huruvida detta kommer att innebära några ekonomiska konsekvenser. Statskontoret konstaterar att kommittén sannolikt har rätt när den har bedömt att ytterligare kompetens, som i dag inryms i Rikspolisstyrelsen, behöver tillskjutas Säkerhetspolisen vid en ombildning till egen myndighet. Att detta kan ske utan att kostnaderna ökar är osannolikt. Frågan bör utredas ytterligare i den fortsatta behandlingen av kommitténs förslag.

Statskontoret vill samtidigt poängtera att det finns aspekter till exempel avseende ekonomi- och personaladministration som kommittén inte har berört. Säkerhetspolisens ekonomi- och personaladministration handläggs i dag av Polisens administrativa center. Denna handläggning kännetecknas av särskilda hänsyn för Säkerhetspolisens specifika karaktär, i synnerhet avseende Säkerhetspolisens personal. Hur denna praktiska handläggning ska ske, även om Säkerhetspolisen blir en egen myndighet, bör utredas vidare. Statskontoret konstaterar dock att de specifika förhållanden som ligger för handen är en av orsakerna till att Statskontoret år 2011 uttalade att det inte gick att avgöra om Polisens administrativa center borde överföras till Statens servicecenter.² Om Säkerhetspolisen av sekretessskäl tvingas återinföra egna funktioner för ekonomi- och personaladministration torde det medföra väsentliga merkostnader.

---

² Se Statskontorets rapport Ska vi blanda in Polisen? Nytt servicecenter för staten, 2011:1.

En sammanhållen svensk polis – följdändringar i författning, SOU 2012:78

Polisorganisationskommittén har inom ramen för sitt uppdrag även lämnat förslag på ett antal författningsändringar.

Statskontoret konstaterar att de författningsförslag som presenteras i betänkandet i stort överensstämmer eller ligger i linje med de förslag som inryms i kommitténs huvudbetänkande. Statskontoret har haft möjlighet att den 27 juni 2012 lämna ett remissvar avseende huvudbetänkandet. Statskontoret finner därför inte anledning att ha några detaljerade synpunkter på förslagen i det nu aktuella betänkandet.

Generaldirektör Yvonne Gustafsson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Bob Pernodd och chefsjuristen Johan Sørensson, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Yvonne Gustafsson

Johan Sørensson